

Izhaja vsak četrtek

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34100 Trst, ul. Valdirivo 36/I,
telefon 60824. Pošt. pred. (ca-
sella postale) Trst 431. Poštni
čepkovni račun Trst, 11/6464
Poštšina plačana v gotovini
T E D N I K

NOVI LIST

Posamezna številka 200 lir

N A R O Č N I N A
četrletna lir 2.000 - polletna lir
1.000 - letna 8.000 :: Za ino-
zemstvo: letna naročnina lir
10.000 - Oglasi po dogovoru -
Sped. in abb. post. I. gr. 70%
S E T T I M A N A L E

ŠT. 1229

TRST, ČETRTEK 31. MAJA 1979

LET. XXIX.

Pogovor z kandidatom A. Terčonom

Zakaj hočemo biti prisotni v Rimu

Nosilec kandidatne liste Furlanskega gibanja in Slovenske skupnosti za poslansko zbornico je v tržaškem volilnem okrožju podtajnik Slovenske skupnosti za tržaško pokrajino Antek Terčon. Slovencem v zamejstvu Antka Terčona ni treba posebej predstavljati, saj je že vrsto let znan najprej po svoji aktivnosti v slovenskih mladinskih in športnih organizacijah, nato pa po svojem neumornem delovanju v okviru Slovenske skupnosti in v izvoljenih upravnih telesih, kjer prihajajo vedno do izraza njegova organizacijska sposobnost, njegovo temeljito znanje ter zlasti njegovi jasni pogledi, ki jih temperamentno pojasnjuje in jih tudi prepričljivo utemeljuje.

Antek Terčon, ki je star 40 let, je bil prvič izvoljen za občinskega svetovalec v devinsko-nabrežinski občini leta 1964, na volitvah leta 1970 je bil potrjen in je tedaj prevzel v Nabrežini odorništvu za osebje. Ponovno je bil izvoljen leta 1975 in je od tedaj voditelj svetovalske skupine Slovenske skupnosti v devinsko-nabrežinskem občinskem svetu. Od leta 1976 je tudi član upravnega sveta Združenih tržaških bolnišnic ter voditelj svetovalske skupine Slovenske skupnosti v Kraški gorski skupnosti.

Pred nedeljskimi parlamentarnimi volitvami smo ga naprosili za krajši razgovor, ki se mu je prav rad odzval.

V čem vidite glavni pomen nedeljskih političnih volitev za slovensko narodnostno skupnost v Italiji?

Kot za vse državljane so tudi za pripadnike slovenske narodnostne skupnosti v Italiji nedeljske politične volitve izrednega pomena, saj se bosta morala novi parlament in nova vlada spopasti s kopico kožljivih vprašanj, kot so gospodarska, socialna in politična kriza, brezposelnost, inflacija, terorizem itd. Za slovensko narodnostno skupnost v Italiji pa so bližnje volitve še zato pomembne, ker se pričakuje, da bo novi parlament končno razpravljal o globalnem zaščitnem zakonu za našo manjšino, in ga tudi odobril, s čimer bo izpolnil jasno določilo republiške ustave in mednarodne obveznosti, kot med drugim izhajajo iz osimskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo.

Slovenska skupnost tokrat ne nastopa samostojno, temveč v povezavi s Furlanskim gibanjem. Bi lahko pojasnili glavne razloge, zaradi katerih je SSK sklenila volilno zaveznitvo s Furlanskim gibanjem?

Zadeva je pravzaprav zelo preprosta. Slovenski narodnostni skupnosti v Italiji ni po zakonu zajamčeno predstavništvo v poslanski in senatni zbornici, kot bi ustrezalo duhu res-

(dalje na 3. strani)

Pomembna izbira slovenskih volivcev

Ne bilo bi naravno, ko bi v predvolilnem boju ne prisostvovali določenemu »opredeljevanju« stališč v nekoliko ostrejših tonih, čeprav lahko rečemo, da letošnje volitve v tem oziru niso najbolj zadovoljile onih, ki tako ali drugače spremljajo volilno kampanjo. V pravi demokratični družbi je sicer povsem razumljivo, da prihaja do »napetosti« med političnimi silami, vendar vse zavisi od več ali manj prepričljivih stališč političnih govornikov in kandidatov; vsakdo si izbere svojo obliko volilnega boja. Na Goriškem lahko rečemo, da javna zborovanja niso najbolj primeren način za »poučevanje« množic o politični izbiri, saj smo lahko ugotovili, da niti največje vsedržavne stranke ne zmorejo zbrati zadovoljivega števila poslušalcev, ki so v glavnem najožji aktivisti ali radovedneži in to kljub vsem finančnim in propagandnim sredstvom.

V ta volilni metež se je vključila tudi Slovenska skupnost, ki je na javnih shodih in preko javnih občil skušala izvesti čim bolj kapilarno volilno kampanjo in pridobiti čim več volivcev. Jasno je, da je pri tem naletela na precej oster napad od skoraj vseh političnih skupin, zlasti še onih, ki računajo na slovenske glasove. Zato ne bo odveč, če še enkrat par dni pred volitvami opozorimo slovenske volivce na izbiro in odločitev SSK za bližnje obveznosti.

Za italijanski parlament nastopa SSK pod znakom Furlanskega gibanja, ker je bil s to stranko dosežen sporazum, po katerem naj bi v primeru izvolitve predstavnik Furlanskega gibanja zagovarjal zahteve slovenske narodne

skupnosti v Italiji, po določenem času pa tudi odstopil mesto slovenskemu kandidatu. S tem ni rečeno, da je SSK postala Furlansko gibanje, še manj pa, da se je odpovedala svoji politični formaciji in sprejetim obveznostim.

SSK je predlagala svoje kandidate, ki sta na Goriškem za poslansko zbornico Marija Ferletič (št. 6) in Gradimir Gradnik (št. 7), za senat pa Andrej Bratuž. Želja SSK, da bi poleg znaka Furlanskega gibanja bil še znak z lipo-vo vejico, pa se ni uresničila, ker je rimska birokracija ta skupen znak odbila. Mogoče bo za marsikaterega volivca težko razumeti to odločitev, vendar je treba poudariti, da ta koalicija ne pomeni nastanka nove politične stranke, ker SSK ostane to, kar je vedno bila; ravno tako tudi Furlansko gibanje, ki bo kot politična formacija še dalje opravljalo svojo politično dejavnost.

Prav gotovo je ta nastop novost za samo stranko, ravno tako za volivce in zato je treba nujno posvetiti vso pozornost dejstvu, da je ta volilna koalicija sad večletnega prizadevanja SSK, da bi prišlo do povezave med manjšinskimi strankami; pri tem pa SSK ohranja vso svojo avtonomijo in svobodo odločanja. Ta povezava je bila možna, ker so vse ostale skupine tudi avtonomne in zagovarjajo podobna stališča kot slovenska stranka; zdi se nam, da je to nekaj naravnega, saj se vse manjšine nahajajo v istem položaju, to pa je položaj neizpolnjenih obljub s strani italijanskega parlamenta in vseh političnih strank, ki se tako rade sklicujejo na ustavo in demokracijo. Sicer

(Dalje na 7. strani)

NAVODILA SLOVENSKIM VOLIVCEM ZA PARLAMENTARNE VOLITVE 3. JUNIJA '79

Za parlamentarne volitve 3. junija bodo volivci, ki so dopolnili 25 let, prejeli na volišču dve glasovnici: RUMENE barve za senat in SIVE barve za poslansko zbornico.

Na rumeni glasovnici za senat je ime kandidata že natisnjeno zraven znaka, zato NE SMEMO pisati preferenc, ampak samo prečrtati znak.

Na glasovnici sive barve za poslansko zbornico PREČRTAMO ZNAK in če želimo, napišemo preference na črte zraven znaka.

Znak Furlanskega gibanja (MOVIMENTO FRIULI), pod katerim nastopajo kandidati Slovenske skupnosti, je na rumeni glasovnici za senat ZADNJI (ŠESTI) na levi strani glasovnice v vseh okrožjih naše dežele.

Na sivi glasovnici za poslansko zbornico (Camera dei Deputati) pa je isti znak v OKROŽJU TRST na 4. mestu na desni strani glasovnice;

v okrožju GORICA - VIDEM - PORDENON - BELLUNO pa je na 5. mestu na levi strani glasovnice.

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 3. junija, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rofjanu; 9.45 Mali koncert; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Kratka poročila; 11.05 Mladinski oder: »Indijanček« (Miroslava Leban), RO; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Ljudje pred mikrofonom; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 15.00 Sport in glasba; 19.00 Poročila.

■ **PONEDELJEK**, 4. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Četrta dimenzija; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Dalmatinski šanson; 9.30 Filološki utrinki; 10.00 Kratka poročila; 10.05 »Naša pesem« v Mariboru in »Cesare Augusto Seghizzi« v Gorici; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Radi smo jih poslušali; 12.00 Ribe in morje; 13.00 Poročila; 13.15 Slovenski samospevi; 13.30 Socialna problematika; 14.00 Novice; 14.10 Kulturna beležnica; 14.20 Glasbeni ping pong; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Pravljičja v nadaljevanjih - Josip Ribčič: »Miškolin«; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 17.40 S pesmijo po svetu; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ **TOREK**, 5. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Orkestri in zbori; 9.30 Slovenski naravni dragulji; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Glasba v baroku; 11.00 Naš podlistek - Križanovska: »Nemeza«; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 14.00 Novice; 14.10 Literarni utrinki; 14.20 Od prvih uspehov do danes; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Poglejmo v izložbo plošč; 16.30 Čudoviti otroški svet; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 17.45 S pesmijo po svetu; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ **SREDA**, 6. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Na produ Glinščičev; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Slovenski izvajavci lahke glasbe; 9.30 Male besede o velikih stvarih; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Za ljubitelje operne glasbe; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Pesmi brez besed; 12.30 »—6«; 13.00 Poročila; 13.15 Od solista do zbora; 14.00 Novice; 14.10 Mladi pisci; 14.20 Kličite Trst 31065; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Otroci pojo; 16.40 Motivi z malih zaslonov; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Osebek« Ottiero Ottieri - Vinko Beličič, RO; 18.40 Naši stari znanci; 19.00 Poročila.

■ **ČETRTEK**, 7. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Slavnih izvajavci; 11.00 Naš podlistek - Križanovska: »Nemeza« - 13. del; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 13.35 Prijeten popoldan z ansambлом Maksu Kumra; 14.00 Novice; 14.10 Danes bomo govorili o...; 15.00 Jugotonov expres; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Vodič po glasbeni umetnosti; 16.30 Kje je napaka?; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba: Klasiki XX. stoletja; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Svoboda je terapevtična; 18.30 Priljubljeni odlomki iz operet; 19.00 Poročila.

■ **PETEK**, 8. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Zvoki latinske Amerike; 9.30 Iz beležnice Irene Žerjal; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Simfonični koncert; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Uspešnice leta 1978; 12.00 V starih časih; 13.00 Poročila; 13.15 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Novice; 14.10 Mladi znanstveni raziskovalci; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Na goriškem valu; 16.30 Otroški vrtljak; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ **SOBOTA**, 9. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Radijski trim; 9.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Z naših koncertnih odrov; 11.00 Čas in družba; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Pa se sliš; 14.00 Novice; 14.10 Slovenske poveljne revije v Italiji; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Vohunka 907« (Anton Koren), RO; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Kaj bo po volitvah?

Iz razumljivih vzrokov — predvsem iz želje po stabilni in učinkoviti vladi — se je razpaslo zadnje dni v Italiji ugibanje o tem, kako bodo izpadle parlamentarne volitve. Ugibljejo tako časniki, od dnevnikov do tednikov, kot tudi posamezniki in institucije. Ugibanje je sicer poceni, včasih tudi zainteresirano in zato pristransko, vendar pa je le zanimivo, ker se lahko zgodi, da kdo tudi zadene. Večina ugibanj pripisuje Krščanski demokraciji porast na kakih 40 odstotkov in celo več in to zaradi čustvenega afekta, ki ga je baje imela Morova nasilna smrt na ljudsko psiho. Več glasov kot pri prejšnjih volitvah obetajo tudi radikalom, ki pa bodo ostali po teh napovedih pri nizkih odstotkih, 3-4%, čeprav se drznejo nekateri napovedati tudi 6 odstotkov; toda pridobili bi jih največ od drugih manjših levih in skrajno levih strank, nad katerimi se je mladina baje razočarala. Socialisti bi po napovedih pridobili le en procent.

Največjo izgubo pa napovedujejo komunistični stranki, ki bi baje mogla nazadovati kar za kakih 5-6 odstotkov, in misovcem, ki bodo zdrknili na približno polovico dosedanje

volivne moči. Kako pa bo dejansko s tem, se bo seveda videlo šele v ponedeljek popoldne in zvečer, ko nas bodo začele zagrinjati tiskovne agencije in časniki z dejanskimi volivnimi rezultati iz posameznih italijanskih dežel in velikih mest.

V italijanskem tisku — pa tudi na volivnih shodih — se stalno ponavlja vprašanje, kaj bo po volitvah. Ali bo spet prišlo do vlade »narodne enotnosti«, da bodo namreč komunisti od zunaj podprli vlado ali da bodo celo zastopani v njej, ali pa bo prišlo do kake druge vladne kombinacije, s socialisti ali brez njih? Vse tri kombinacije se zdijo zelo težke, a prva zaenkrat še najbolj, kajti KD gre na volitve prav s parolo oddaljive, da ne rečemo preloma s KPI. Vendar gredo nekateri krščanskodemokratski politiki v tem precej dalje kot drugi. Posebno odločna sta v svojih izjavah proti nadaljnemu sodelovanju s komunisti v kaki vladni kombinaciji Fanfani in Donat Cattin, medtem ko sta Andreotti in strankin tajnik mnogo bolj previdna v dajanju kakih izjav. Verjetno bo njuno stališče odvisno od volivnega rezultata Krščanske demokracije in KPI.

Vpis v slovenske šole

Danes, 31. maja se bo po vseh državnih šolah zaključil pouk. Šolsko leto se je tako zaradi predčasnih volitev zaključilo 15 dni pred predvidenim rokom. Takoj za tem se bodo po šolah pričela ocenjevanja, ki bodo zaključena do 16. junija. Od šolske klopi se bo torej začasno poslovilo devet milijonov osemsto tisoč učencev in dijakov. V drugi polovici junija do julija pa se bodo mnogi soočili z usposobljenostmi izpiti.

V teh dneh so pa tudi v teku vpisovanja v prve razrede osnovnih šol. Še zlasti za slovensko narodnostno skupnost je vpis v šolo s slovenskim učnim jezikom temeljnega pomena, saj gre za osnovo krepitve in razvoja narodnostne skupnosti. Na gre zgolj za dolžnost slovenskih staršev, ampak tudi za odločitev, ki globoko vpliva na svoboden razvoj osebnosti otrok v skupnosti, v kateri živijo. Sklepne šolske prireditve ter razstave ročnih del in risb, ki so se v teh dneh odvijale po slovenskih šolah vseh stopenj, jasno pričajo o kakovosti šol s slovenskim učnim jezikom in prizadevanju šolnikov za vzgojo in skladno rast učencev in dijakov. Številne skupne mladinske pevske prireditve, športni nastopi, izleti in ekskurzije, katerih se je prav z zadnjih tednih udeležilo na stotine otrok, pa kažejo na skladno sodelovanje med slovensko šolo ter prosvetnimi in

športnimi društvi, kot ga je težko najti v katerem koli drugem okolju.

Samo slovenska šola nudi popolno poznanje obeh kultur, kar je temeljnega pomena tudi za otroke iz mešanih zakonov, če nočemo, da bodo celo življenje razdvojeni. V zadnjih letih so se številne mlade družine preselile v nove rezidenčne četrti. Nobena od teh pa ni oddaljena od šole s slovenskim učnim jezikom ali od slovenskega državnega ali občinskega vrtca, morda je celo bližja od drugih šol. Starši in stari starši šoloobveznih otrok in otrok, ki bodo do konca leta izpolnili tretje leto, poznamajte se pri znancih in šolnikih, kje so slovenske šole in vrtci in še zlasti primerjajte uspehe in šolsko ter izvenšolsko dejavnost slovenskih šol in vrtcev z ostalimi.

Ameriški zunanji minister Vance se je ustavil na povratku s Sinajskega polotoka, kjer je prisostvoval pogovorom med Beginom in Sadatom v zvezi z vrnitvijo mesta El Ariš Egiptu in s sporazumom o odprtju meje med Egiptom in Izraelom, v Rimu. Imel je pogovore s Pertinijem, Andreottijem in Forlanijem ter bil sprejet pri papežu. Z italijanskimi državniki se je pogovarjal baje največ o petroleju, kaka beseda pa je gotovo padla tudi o italijanski notranji politiki po volitvah.

Uspešen lov na teroriste

Izgleda, da se je generalu Della Chiesa, kateremu je poverjeno vodstvo policijskih operacij proti terorizmu, končno posrečilo vdreti v samo osrčje teroristične organizacije. Po aretacijah v Genovi in v Firencah so priprli zdaj nove skupine osumljenih teroristov v Comu, Pratu in Genovi, pa tudi v nekaterih drugih krajih. Našli so tudi njihove »arhive«, ki jih spet označujejo za »zelo zanimive« — seveda za policijo —, orožje, posebno stroj za čiščenje in mazanje orožja, kupe letakov itd.

Policijske in sodne oblasti so zaradi preiskave zelo skope z informacijami, vendar so dale razumeti, da so se našli med osumljenci samimi ljudje, ki so končno spregovorili, in tako je stekla preiskava v pravo smer, veliko podatkov pa najdejo tudi v »zanimivih« arhivih, ki so si jih uredili teroristi, da bi »ovekovečili« svoje podvige. Seveda pa jih tudi potrebujejo, da si zabeležijo v njih vse »sovražnike« in njihovo gibanje in navade, za primer atentatov nanje.

Zakaj hočemo biti prisotni v Rimu

■ nadaljevanje s 1. strani

nične demokracije. To je po mnenju naše stranke eden glavnih razlogov, zaradi katerih že desetletja in desetletja naša narodna manjšina čaka na uzakonitev svojih najosnovnejših pravic. Slovenska skupnost si kot politična organizacija prizadeva, da se vprašanje globalne zaščite slovenske manjšine premakne z mrtve točke. S Furlanskim gibanjem je sklenila zavezništvo predvsem zato, ker obstaja stvarna možnost, da bo na prihodnjih volitvah izvolila v parlament skupno predstavništvo. Kdor bo izvoljen na tej kandidatni listi, bo v parlamentu predvsem zastopal interese tako Furlanov kot Slovencev in ne bo vezan, kar je izredne važnosti, na disciplino velikih italijanskih vsedržavnih strank, ki so jih predvsem pri srcu njihovi strankarski interesi, vse ostalo pa je drugodnega pomena.

Iz Vaših izvajanj izhaja, da Slovenska skupnost ni zadovoljna z delovanjem tistih Slovencev, ki so bili do zdaj izvoljeni v parlament na listah italijanskih vsedržavnih strank?

Mislim, da je nezadovoljstvo Slovenske skupnosti in celotne slovenske narodnostne manjšine v Italiji povsem utemeljeno, kajti od 1. januarja 1948, odkar je postala veljavna republiška ustava (s svojim znanim 6. členom vred), je poteklo že več kot 31 let, poleg tega pa bo kmalu poteklo štiri leta, odkar je bil podpisan osimski sporazum, Slovenci v Italiji pa še vedno čakamo na zaščito svojih najosnovnejših pravic. Tako je na primer še vedno nerešeno vprašanje slovenskih šol v videmski pokrajini, rabe slovenskega jezika v izvoljenih telesnih in javnih uradih, rednega delovanja Slovenskega gledališča, avtonomije Radia Trst A, televizijskih oddaj v slovenskem jeziku, primerne predstavništva Slovencev v javni upravi, upoštevanja gospodarskih in socialnih potreb slovenske narodne manjšine itd. To so dejstva, ki jih nihče ne more izpodbijati, kot tudi ne more popolnoma držati morebitna pripomba, da dosednji parlamentarci slovenske narodnosti niso pripadali stranki, ki je bila na oblasti, zaradi česar ne bi mogli biti odgovorni za takšno stanje. Mi samo pripominjamo, da so ti parlamentarci pripadali stranki, ki je imela več kot tretjino vseh članov v obeh zakonodajnih zbornicah in je bila v zadnji zakonodajni dobi celo na oblasti skupno s stranko relativne večine.

Ali se ponavlja v Italiji isto, kar se je dogajalo v Nemčiji?

Razni politični komentatorji opozarjajo na pojav, da postajajo politiki v Italiji vedno bolj zasovraženi v javnosti. Ljudje jim ne verjamejo več. Temu pripisujejo tudi propad volivnih shodov, na katerih skoro ni več poslušavcev in glas iz zvočnika doni preko praznih trgov, pa naj gre za katerokoli stranko. Ljudje so prišli do prepričanja, da so vse le besede, katerim pa se politiki potem, ko so izvoljeni, izneverijo in delajo, kar se jim zljubi, ali pa sploh nič in samo plačajo lepe plače, ki jih imajo parlamentarci. Dnevnik »Il Giornale nuovo« piše naravnost o »zlomu« politika. Ta nima ne jasnih načel in načrtov.

Povojni zgodovinarji so odkrili enega glavnih vzrokov, da je prišlo v Nemčiji do zloma

Novo volilno zavezništvo pomeni torej novo pot, da se stvari premaknejo z mrtve točke?

Da gre za novo pot v političnem življenju dela slovenske narodne manjšine, je jasno. Mi si prizadevamo, da bi v parlament izvolili predstavništvo, ki se bo zanimalo predvsem za naše probleme, kar pa še nikakor ne pomeni, da bo to predstavništvo slepo in gluho za vprašanja splošne, vsedržavne narave. V izvolitvi takega predstavništva vidimo predvsem jamstvo, da bo novi parlament postal pozoren tudi za vprašanja narodnih manjšin in torej tudi in zlasti za vprašanja Slovencev, ki živijo v republiki Italiji.

Nekateri politični nasprotniki očitajo Slovenski skupnosti, da se je povezala s Furlanskim gibanjem, ki se bori za avtonomijo Furlanije, se pravi za razkosanje sedanje dežele Furlanije - Julijske krajine, kar bi imelo za posledico ločitev Slovencev v videmski pokrajini od Slovencev v goriški in tržaški pokrajini. Kaj bi o tem povedali?

Tudi o tem vprašanju smo pred sklenitvijo zavezništva s Furlanskim gibanjem temeljito razpravljali. Če se Furlani borijo za avtonomijo in s tem tudi za svojo samobitnost, je to njihova sveta pravica in se v tem mi z njimi strinjamo. Vsi vemo, kako in zakaj je pred davnimi leti prišlo do ustanovitve avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine in zlasti zakaj sta danes Trst in Gorica v sklopu enotne dežele z Vidmom in Pordenonom. Vemo, da je taki zamisli botrovala predvsem takoimenovana »slovanska nevarnost«, kot je za deželo Tridentinsko - Južni Tirol botrovala »nemška nevarnost«. To so dejstva, ki jih tudi italijanski pošteni zgodovinarji ne zanikajo.

Toda ne glede na vse to, moram pojasniti, da smo se s Furlanskim gibanjem sporazumeli, da mora imeti vprašanje globalne zaščite slovenske narodnostne skupnosti v Italiji — torej tudi vprašanje zaščite Slovencev v videmski pokrajini — prednost pred vprašanjem avtonomije za Furlanijo. To konkretno pomeni, da bo predstavnik, ki bo izvoljen na listi Furlanskega gibanja, najprej sprožil v parlamentu vprašanje globalne zaščite celotne slovenske narodne manjšine v Italiji in šele nato vprašanje avtonomije Furlanije, ki pa nikakor ne pomeni razkosanje dežele, kot zlobno pravijo politični nasprotniki, temveč le priznanje zakonodajne oblasti pokrajinskemu svetu, ki bo

izraz vseh Furlanov, po vzoru ureditve, ki je bila določena za deželo Tridentinsko - Južni Tirol. Iz tega izhaja, da bi takšna ureditev v ničemer ne škodovala beneškim Slovincem in Slovincem v Kanalski dolini, ker bi bile njihove pravice prej zaščitene, ne glede na to, da je Furlansko gibanje vedno bilo za našo globalno zaščito.

Kaj pa bi povedali o volitvah v evropski parlament?

Slovenska skupnost nastopa na teh volitvah pod znakom liste Union Valdôtaine, politične formacije narodnostne skupnosti iz Doline Aoste. V tej zvezi lahko samo rečem, da si Slovenska skupnost šteje v čast, da je s svojim odločnim nastopom in ob podpori Furlanskega gibanja preprečila, da bi na tej listi kandidirali predstavniki Liste za Trst. S tem je SSK dejansko prispevala k razbitju te liste, saj njihovi predstavniki zdaj nastopajo na kar treh drugih listah. Pričakujemo, da bo naša skupna lista prodrla s svojim kandidatom, tako da se bo tudi v evropskem parlamentu slišal nepotvoren glas narodnih manjšin, ki štejejo v državah Evropske gospodarske skupnosti skupno kar 50 milijonov, ne da bi jim bila konkretno zajamčeno primerno predstavništvo. Važnost takega nastopa je zato na dlani.

Prejeli smo

Jeremiada tržaškega »Dela«

Glasilu PCI v slovenščini »Delo« se v zadnjih dveh številkah »zaskrbljeno« huduje nad tem, da si je Slovenska skupnost poiskala volilnega zaveznika v Furlanskem gibanju (za volitve v rimski parlament) oziroma v Union Valdôtaine (za volitve v evropski parlament), in skuša omalovaževati originalnost in politično daljnosežnost te volilne izbire, ki prinaša v naše manjšinsko ozračje svežino novih perspektiv za politično zastopstvo Slovencev in slovenske manjšine v Italiji nasploh.

PCI si je seveda na tiho želela, da bi Slovenska skupnost ne nastopila na parlamentarnih in evropskih volitvah, kakor si je enako želela DC; stranki sta upali, da bosta zastoj dobili nekaj tisoč glasov slovenskih volivcev. Vsem tem zainteresiranim snubačem moramo odkrito povedati, da so minili časi, ko je slovenski volivec v dobri veri podprl na parlamentarnih volitvah nekatere vsedržavne stranke, misleč da mu bodo za to vsaj malo hvaležne.

Toda danes ugotavljamo, da vsedržavne stranke niso izpolnile pričakovanja slovenskega človeka in celotne slovenske narodnostne skupnosti, ampak samo obljublajo in zavlačujejo z rešitvijo naših življenjskih problemov.

Tudi predčasen razpust parlamenta je negativno vplival na pravočasno rešitev vprašanja globalne zaščite, ki se bo v najboljšem primeru zavleklo, če ne povsem zvonelo.

Zato je Slovenska skupnost poiskala pot, po kateri bi se v rimskem parlamentu neposredno slišal glas slovenske manjšine brez kakršnih koli strankarskih interesov.

Z vzpostavitev volilnega zavezništva med SSK in FG se ta možnost kaže v povsem konkretni obliki. Čeprav glasilu PCI te konkretne možnosti noče priznati, se vsak slovenski volivec mora vprašati: Ali ne bi bilo koristno za slovensko manjšino, da bi imela v parlamentu čim več izvoljenih predstavnikov, in to ne samo v senatu, temveč in predvsem v poslan-

(Dalje na 7. strani)

Mladina Slovenske skupnosti o volitvah

V sredo, 23. maja, je bila na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu okrogla miza z naslovom MLADINA IN DRUŽBA. Priredila jo je mladinska komisija SSK iz Trsta, da bi v tem predvolilnem času nudila mladim priložnost za širši razgovor o problematiki, v kateri so pomembna epizoda ravno bližnje volitve v državi in v evropski parlament.

Po uvodnih besedah, s katerimi je Ivo Jevnikar obrazložil pomen srečanja, so imeli krajše referate predstavniki mladinske sekcije SSK iz Gorice Goran Rustja, rajonski svetovalec Sandi Cergol in predstavnici tržaške mladinske komisije SSK Alenka Legiša in Marija Breclj.

V teh referatih je bila načeta zelo široka problematika, ki gre od izkušenj novega rajon-

skega svetovalca, ki se mora spoprijeti s krajevno problematiko, do nujnosti izpopolnitve strankinih krajevnih sekcij in vloge mladih pri tem delu; od delovanja univerzitetnih študentov do sklepov Slovenske skupnosti, da se za evropske volitve poveže z manjšinskimi in avtonomističnimi skupinami pod znakom UNION VALDÔTAINE in za državne volitve s FURLANSKIM GIBANJEM; od brezbriznosti nekaterih mladih do javnih zaved do napadov, ki jih je Slovenska skupnost neupravičeno deležna ob teh volitvah.

V diskusiji so se prisotni dotaknili teh in drugih vprašanj. Med drugim je bil izražen oster protest ob dejstvu, da je koroški deželni zbor tako spremenil deželni volilni zakon, da je zelo otežkočeno samostojno nastopanje slovenskih list za deželnozbornske volitve. Tudi to dejstvo kaže, kako je številnim silam samostojno politično nastopanje manjšin trn v peti. Izraženo je bilo tudi prepričanje, da bo moral bodoči italijanski parlament omogočiti manjšinam v Italiji politično predstavništvo v parlamentu, kot to vsaj na papirju predvideva italijanski volilni zakon za prve evropske volitve.

Na okrogli mizi Slovenske skupnosti so zavrteli tudi film o prvem deželnem mladinskem kongresu SSK, ki je bil lani v Gorici. Končno so predstavili tudi volilno številko priložnostnega glasila mladinske komisije iz Trsta BESEDA IN DEJANJE.

Cigoj na državnem poklicnem zavodu

Na Državnem poklicnem zavodu industrijske smeri s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki se je v tekočem šolskem letu osamosvojil, je bila v ponedeljek, 28. maja, krajša slovesnost ob podelitvi obsežnega knjižnega daru s strani Sekretariata za kulturo in izobraževanje SRS. Slovesnosti so se udeležili jugoslovanski generalni konzul v Trstu Cigoj, konzul Kante, pedagoški svetovalec za slovenske šole Sivec, predstavnik skrbništva Perna, občinska odbornica Bojanovich, ravnatelj slovenskih višjih srednjih šol v Trstu, predsednik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja Svetina in ravnatelj Slovenskega raziskovalnega inštituta Šiškovič. Ravnatelj poklicnega zavoda Rudež se je generalnemu konzulu zahvalil in podčrtal stalno zavzetost matične domovine za razvoj slovenske šole pri nas. Poudaril je važnost dijaških ekskurzij in stikov s podjetji ter

ZAKLJUČNA PRIREDITEV V NABREŽINI v počastitev

MEDNARODNEGA LETA OTROKA

Prireditev bo 3. junija 1979 ob 17. uri v občinski telovadnici v Nabrežini.

SPORED

1. Pozdrav
2. Pevski zbor osnovne šole »Stanko Gruden« iz Šempolaja
3. Tone Pavček: Tu smo, vaši smo! — zborna recitacija učencev osnovne šole »Virgil Šček« iz Nabrežine
4. Nastop malčkov otroških vrtcev devinsko-nabrežinske občine
5. Moški pevski zbor »Fantje izpod Grmade«

ZA POSLANSKO ZBORNICO V OKROŽJU TRST VOLIMO TAKO:

1
2
3

6. Folklorna skupina šempolajske osnovne šole
7. Mešani pevski zbor »Igo Gruden«
8. Folklorna skupina srednje šole »Igo Gruden«
9. Pevski zbor srednje šole »Igo Gruden«
10. Skupen nastop pevskih zborov osnovnih šol in zbora srednje šole

ZAPISKI v kurzivu

Pred kratkim je KPI v Nabrežini, ob podpori PSI, PSDI in MSI (glej, glej v kakšni družini!) sklenila, da se z razlastitvenim postopkom omogoči 35 družinam (skoro v celoti italijanskim), od katerih 20 bivajočih izven zainteresirane občine, zidavo ekonomskih stanovanj. S tem je KPI kršila sklep svojega občinskega vodstva, ki je zatrjevalo, da se bo KPI upirala novim naselitvam. Kot je vsem Slovencem omenjene občine znano, je za odločitev odgovorno »vodstvo«, ki se z »bazo«, zlasti ne slovensko, sploh ni posvetovalo! Mar ni to »kolonialni« odnos tudi te napredne stranke do raje Slovencev Kraševcev?

Tržaško Delo se sprašuje, če je našemu listu znano, da v Benečiji ni slovenskih šol. Mi se pa sprašujemo, če uglednemu komunističnemu političnemu Benečanu ni znano, da obstajata v Trstu in Gorici dijaška domova (poleg drugih zavodov), ki sprejemata beneške Slovence, ki nameravajo obiskovati slovenske šole proti simboličnim vsotam!

V svojem daljšem volilnem uvodniku v zadnji številki uradnega glasila tržaške KPI je senatorka GHERBEZ pozabila obrazložiti slovenskim volivcem vzroke, ki so privedli Slovincem naklonjeno napredno stranko, da kandidira senatorja Vidalija »simbola mednarodne vzajemnosti in doslednega zagovornika prijateljstva med Slovenci in Italijani«, kot ga je označil na volilnem zborovanju tržaški tajnik KPI!

Slovenska skupnost v Dolini

Dolinska SSK ugotavlja z zadovoljstvom, da je občinska uprava sprejela na zadnji seji občinskega sveta njen predlog o sestavi posebne komisije za poimenovanje občinskih ulic in trgov ter da je bil izglasovan njen predlog o poimenovanju ulice v industrijski coni po Jožefu Stefanu, čeprav z vzdržanjem vseh prisotnih strank v občinskem svetu. Dolinska SSK je mnenja, da bi morali biti prav ti trenutki občinskega življenja osnovna podlaga skupnemu političnemu nastopu vseh slovenskih političnih komponent v zamejstvu v boju proti fašizmu, raznarodovanju naših krajev ter za uresničitev ugodne gospodarske politike ter z njo povezanih reform.

Glede na predloženi občinski program v zvezi s triletnim deželnim gospodarskim načrtom ugotavlja dolinska SSK, da le golo številčno nasipovanje brez vsake prednostne lestvice v stvarni izbiri del lahko postane le prazni volilni golaž.

V zvezi s kritičnim položajem, ki je nastal v dolinski občini po uveljavitvi prvih konkretnih korakov zdravstvene reforme ter na še ne dospel odgovor na pismeno interpelacijo našega svetovalca izraža dolinska SSK svoje nezadovoljstvo ter poziva v tem smislu upravo, naj poseže čimprej v smeri izraženih zahtev krajevnega prebivalstva ter določi zdravstvene reforme.

poletno prakso. Generalni konzul je v svojem nagovoru dejal, da je zavod upravičil napore, ki jih je celotna skupnost vložila za njegovo ustanovitev.

Poudaril je pomembnost zavoda za usposabljanje kadrov. Podčrtal je pomembnost šolstva za narodnostne skupnosti. Prav poklicni zavod pa ima v okviru šolske mreže manjšine še posebno vlogo. Manjšina se bo lahko razvijala v osveščeni samostojni subjekt družbe, kolikor bo ekonomsko močna. Njena ekonomska moč pa bo zelo odvisna od kadrov. Prav poklicnemu zavodu pripada naloga, da usposablja kader, ki bo v prihodnosti prevzemal odgovorne gospodarske funkcije.

—o—

SREDNJA ŠOLA F. ERJAVEC V TRSTU
vabi na

ZAKLJUČNO ŠOLSKO PRIREDITEV

ki bo 3. junija ob 17.30 v Marijinem domu v Rojanu.

SPORED:

1. Nastop šolskega pevskega zbora, ki ga vodi Tomaž Simčič;
2. Igra v 4 dejanjih »Erazem in potepuh«, ki jo je zrežirala prof. Lučka Susič;
3. nastop šolskega glasbenega ansambla, ki ga vodi Jože Gruden.

Vabljeni!

—o—

Jugoslovanski bencinski »post« je občutno zmanjšal motorizirane nakupovalne obiske v Italiji. A jeansarji še nikakor nimajo vzroka za pesimizem.

Šolske in kulturne prireditve

Ob koncu prejšnjega tedna smo v Gorici lahko zabeležili več prireditev kulturnega značaja, med vsemi dogodki pa je bilo najvažnejše in najpomembnejše za vso našo narodno skupnost slovensko odprtje novega šolskega poslopja osnovne šole na »Livadi«, v ul. Brolo.

Če gremo po vrsti, moramo najprej omeniti koncert akademskega pevskega zbor »Tone Tomšič« v goriškem Avditoriju, kjer se je v soboto zvečer zbralo lepo število ljubiteljev zborovskega petja. Ob tem pa moramo reči, da bi bila udeležba lahko še večja, saj je šlo za edinstven koncert. Na Goriškem je močno razvita ljubezen do petja, kot nam dokazujejo številni zbori v mestu in po naših vaseh, zato bi se ne mogli sprijazniti z dejstvom, da je to zanimanje začelo upadati. In v primeru sobotnega nastopa je šlo celo za najvidnejšega predstavnika iz matične domovine. Zbor je dokazal visoko umetniško raven, prepričujočo uglašenost, zlasti pa interpretacijsko »zmogljivost«, od renesančnega obdobja preko romantike do današnjih avantgardnih prijemov v prvem delu in ljudske, prijetne sproščenosti v drugem delu koncertnega sporeda. Prav gotovo je bil sobotni nastop največji kulturni dogodek v zadnjem obdobju v našem mestu.

Kot smo že prejšnji teden najavili, je bila v nedeljo slovesnost odprtja nove osnovne šole v severnem delu mesta; slovesnost, ki je bila pravi praznik za goriške Slovence. To je prva šolska stavba, ki jo je goriška občina sploh kdajkoli zgradila za potrebe našega šolstva, vendar upamo, da ni zadnja. V neposredni bližini se gradi slovenski otroški vrtec, v programu pa je tudi gradnja trgovske šole. Iz besed goriškega župana lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da bo goriška občinska uprava skušala urediti tudi vprašanje južnega šolskega centra. Poleg tega je dal priznanje družinam naših otrok za njihov trud in požrtvovalnost. Za njim sta spregovorila še didaktični ravnatelj dr. Milan Brešan in predstavnica staršev Bojana Brisko, ki sta poudarila pomen tega novega šolskega poslopja in prizadevanje vseh, da bi ta šola postala vzgojno središče v slovenskem in demokratičnem duhu ob spoštovanju slovenske kulture in kulture drugih narodov. Potem ko je dr. Simčič blagoslovil novo stavbo, se je v notranjosti začela bogata kulturna prireditev, na kateri so nastopili učenci osnovne šole s pet-

jem in recitacijami ter gojenci Glasbene matice iz Gorice. Po končani prireditvi so si številni starši, družbeno-politični predstavniki in vsi, ki kakorkoli delujejo v naših šolah, ogledali lepo urejene in opremljene nove prostore ter razstavo ročnih in risarskih izdelkov.

V popoldanskih urah pa je bila v goriškem Avditoriju zaključna šolska prireditev srednje šole »Ivan Trinka«. Dvorana je bila do kraja zasedena, prisotni so bili številni starši in profesorji ter seveda dijaki. Nastopil je nad petdesetletanski zbor pod vodstvom prof. Stanka Jericija, ki je ubrano in doživeto zapel vrsto pesmi. O osebnosti Ivana Trinka je spregovoril predsednik zavodnega sveta Ciril Terpin, ki je med drugim spomnil na potrebo po globalni zaščiti in pravico beneških otrok, da se šolajo v

materinem jeziku, kar si je iskreno želel tudi narodni in kulturni buditelj beneških Slovencev. Trinkovemu spominu so se poklonili tudi dijaki naše srednje šole, ki so podali »Ponesrečenega kadičca«; sledili so še prizori iz šolskega življenja, prireditev pa je zaključil že omenjeni mladinski zbor. Zdi se nam primerno, da bi vse šole na Goriškem poskrbele za podobne prireditve, saj so končno le dokaz naše ustvarjalnosti in globoke želje po ohranjanju lepih tradicij.

—o—

Tito je neutruđen, kar zadeva državniške obiske v tujini, in vzbuja glede tega in z ozirom na svoja leta pravo začudenje, da ne rečemo občudovanje — in tudi zavist drugih 87-letnikov, pa tudi mlajših. Zdaj se je podal na obisk v Alžirijo in Libijo, kjer v teh dneh tudi ni ravno prijetno hladno. Gre za zadeve neuvršenih, ki so po dogodkih v Egiptu, v Vietnamu, okrog Kube itd. nekoliko zrahljane.

Težak položaj v goriških tovarnah

Zaposlitvena raven goriških tovarn je še vedno zaskrbljujoča. V glavnih delovnih obratih moramo na žalost beležiti kritično stanje, saj so vidni znaki neke skoraj totalne nevolje, da bi se težki problemi v doslednem času rešili. Največjo zaskrbljenost predstavlja podgorska predilnica, ki je največje goriško podjetje. Po dogovoru, ki je bil sprejet v drugi goriški tovarni, v sovodenjski tekstilni tovarni, in ki je le deloma rešil zaposlitveno vprašanje, se sindikalne in politične sile še vedno trudijo, da bi smotrno uredile zadevo podgorskega podjetja. Vendar pa so se stvari v zadnjih časih še zaostrele in v reševanju tega problema je zadrževalo določeno mrtvilo. Lani so namreč dosegli sporazum za prenovitev proizvodnje, toda upravni svet tekstilne tovarne je podaljšal rok za predložitev obnovitvenega načrta, ki bi ga morali predstaviti do konca julija; ta odgoditev verjetno znači, da ni prave politične volje, da bi problem rešili.

V zvezi s tem vprašanjem se je zaostрил tudi boj sindikalne organizacije, ki je zahtevala pri deželnem odborništvu sestanek še ta mesec, da bi jasno odgovorili na vsa vprašanja, ki se tičejo kratkoročnega in dolgoročnega načrta in vloge tega obrata. Ob tem se je pojavilo tudi politično vprašanje, oziroma grožnja goriškega župana, da bo podal ostavko, če se problem podgorske predilnice ne reši v zadovoljivem

smislu. To smo pred dnevi razbrali iz tiskovnega poročila v lokalnem časopisju in tudi v izjavah samega župana na sestanku, ki je bil prejšnjo soboto na goriškem županstvu, kjer so se na skupni seji zbrali politični in sindikalni predstavniki. Ne moremo vedeti, kakšni so res-

**ZA POSLANSKO ZBORNICO V
OKROŽJU GORICA - VIDEM -
PORDENON - BELLUNO VOLIMO
TAKO:**

6

7

nični nameni goriškega župana, dejstvo pa je, da bi njegov odstop bil verjetno bolj platoničnega značaja, saj je jasno, da bi zaradi tega ne bil rešen že tako nevzdržen položaj v podgorski tovarni.

Poleg omenjene situacije, so se v teh dneh pojavile težave tudi v nekaterih drugih obratih na Goriškem. Na goriškem županstvu so se pred dnevi srečali predstavniki nekaterih občin goriške province, da bi preučili položaj v tovarnah Sorini in Silcea; v prvem podjetju traja zasedba že več časa, o drugem pa so vesti še hujše, saj se je pred kratkim razširila vest, da bodo vse delavce odpustili. To pa pomeni ponoven hud udarec za zaposlitveno raven na Goriškem.

—o—

Centro Studium, knjigarna S. Paolo in Ljudski Radio iz Gorice priredijo

RAZSTAVO

O POLJSKI LJUDSKI UMETNOSTI

Razstava je v Avditoriju do 5. junija 1979.

Centro Studium priredi predavanje prof. P. Orlanda o

STVARNOSTI POLJSKEGA NARODA
IN NJEGOVE UMETNOSTI

ki bo 1. junija ob 20.30 v domu »Stella Matutina«.

Uspeh trgovske šole »Ivan Cankar«

Dijaki trgovske šole »Ivan Cankar« so se v prvih dneh maja udeležili vsedravnega tekmovanja v strojepisju, stenografiji in strojnem računstvu v znanem toskanskem mestu Montecatini. Tekmovanja so se udeležili tudi lani. Obakrat so dokazali svoje sposobnosti: omenjeni predmeti so na tej šoli med poglavitnimi in že od nastanka šole jih vzorno poučuje prof. Dilizza; tako lanska kot letošnja priznanja so otipljiv dokaz odlične priprave.

Vsekakor so goriški dijaki dokazali, da se lahko merijo z najboljšimi italijanskimi tekmovalci; udeležba je bila letos zelo močna, saj je temovalo nad 1500 dijakov iz cele Italije, ki so morali ob zelo strogi kontroli in neizprosno ocenjevanju prepisovati besedila. V desetih minutah so morali pretipkati besedilo v italijanskem jeziku in samo trije so dosegli najboljši uspeh, to pa pomeni vsaj 360 udarcev

na minuto in zelo nizko število napak. Naši dijaki so se uvrstili v ostale štiri skupine in sicer Edi Marušič, Darij Gergolet in Mirjam Kovic, Aleksandra Košič in Aleksander Cej, Tamara Valantič in Patricija Florenin ter Eleonora Cijak, Mariza Bernardis, Vera Lukman, Moreno Marson in Viviana Morandin. Treba je omeniti, da sta Liviana Devetti in Anastazija Grillo presegle 360 udarcev na minuto, vendar sta napravili preveč napak, in da so naši dijaki pretipkali besedilo v italijanski, kar je predstavljalo precejšnjo obremenitev, saj v glavnem tipkajo in vadijo v slovenskem jeziku. Prav v zvezi s tem pa je treba povedati, da so organizatorji zagotovili, da bodo na prihodnjih tekmovanjih slovenski in nemški dijaki lahko prepisovali v materinem jeziku; to bi bilo za nas in za našo šolo posebno priznanje in upravičena pridobitev.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Holocaust« po prvem televizijskem omrežju

Ob nedeljah zvečer so na prvem televizijskem omrežju na sporedu oddaje slovite ameriške televizijske nadaljevanke »Holocaust« (Olocausto - masovni žrtveni umor), ki je postala tako v Združenih državah kot tudi v raznih zahodnoevropskih državah velika televizijska in filmska uspešnica. Oddaja prikazuje nacistično strahovlado v Nemčiji in predvsem preganjanje in uničevanje Judov. Zato je vzbudila velikanski odmev zlasti pri mladih generacijah v Nemčiji, ki kljub vsemu doslej še niso bile zadosti poučene, kaj se je dogajalo pod diktatorjem Hitlerjem v njihovi domovini. Sicer pa o tem niso zadosti poučene niti mlade generacije v Ameriki in v drugih evropskih deželah.

Nadaljevanke bo obravnavala osem oddaj. Prva oddaja je glede na velikansko pozornost, katere je bila nadaljevanke deležna v Združenih državah in drugod nekoliko razočarala, ker je napisana in zrežirana zelo shematično, nedomiselnost. V dogajanju je preveč literarnega. Preveč je občutiti zgodovinske tekste, za premalo neposrednega doživljanja oziroma sodoživljanja in osebnih spominov. Osebe so bolj tipi kot živi ljudje — tip judovskega intelektualca (zdravnika) in njegove družine, na drugi strani pa tip ciničnega nacističnega funkcionarja (Heydricha) in brezposelnega mladega nemškega pravnikarja, ki je čisto v redu in normalen, dokler ga žena ne pregovori, da sprejme službo v uniformi v nacistični stranki ali bolje rečeno v oddelkih SS. Pri tem pa je napravila oddaja nekaj zmede med stranko in oddelki SS. Tudi razne podrobnosti, kot npr. nogometna tekma, pri kateri pride med mladimi igralci do izrazov nestrpnosti proti Judom, so prikazane površno; med drugim režiserju očitno ni bilo popolnoma jasno, kako se igra nogomet, ki ga, kot znano, še zdaj v Združenih državah le malokje igrajo in še to predvsem evropski priseljenci.

Bolj klavrn vtis napravijo na gledavce prizori, ki kažejo, kako so pravzaprav ženske zavajale može v nesrečo. Brezposelnega mladega pravnikarja, ki je čisto dober in dostojen človek, pregovori žena, da se vpiše v nacionalsocialistično stranko in postane nacist, kar bo postalo zanj usodno, ker ga bo spremenilo, vedno iz golega opravljanja namišljene

dolžnosti, v nacistično zver. Judovskega doktorja pa tudi žena vedno spet pregovori, da se ne spravi pravočasno z družino na varno kam v tujino. Vse človeške usode v zgodbi so tako bolj ali manj samo ilustracije, klišeji, k že znanim in mnogokrat ponovljenim zgodbam in tezam. To jemlje nadaljevanke čar izvirnosti, daje pa ji značaj dokumentarnosti. To pa je bil tudi glavni namen ameriških filmarjev, ki so si jo zamislili. Po vsej verjetnosti so bili Judje, zato je razumljivo, da so posvetili pozornost judovskemu problemu, uničevanju judov-

skega ljudstva po nacistih in zato tudi ni pričakovati da se bomo srečali v nadaljevanke s problemi drugih ljudstev, ki jih je preganjal nazizem v Evropi, razen morda mimogrede.

Tudi druga nadaljevanke je potrdila prvi vtis. J.

—o—

RESNA KRITIKA TOMIZZOVE KNJIGE

Jolka Milič je v eni zadnjih števil mariborske revije »Dialogi« ostro skritizirala pisatelja Fulvia Tomizza zaradi vsakovrstnih jezikovnih in izraznih površnosti v romanu »Boljše življenje« (La miglior vita). Tam namreč Tomizza na mnogih mestih piše o »slovanskem jeziku«, »slovanskem narečju«, »slovanskem ljudstvu«, »slovanskem petju« itd. Jolka Milič jezi tako površno izražanje — in po pravici — ter pravi, da bi bilo to isto, kot če bi Slovenci in Hrvati uporabljali za Italijane, Špance itd. ter za njihove jezike skupni izraz »Neolatinci« in za njihove jezike izraz »neolatinsko narečje«.

Revija Gradišćanskih Hrvatov

V drugi polovici leta 1978 so gradišćanski Hrvatje v Avstriji začeli izdajati kulturno revijo »Pókus« (poizkus), kar je za kulturno življenje te narodne skupine v Avstriji nekaj povsem novega in resnično pravi poizkus in preizkus. Gradišćanski Hrvatje sicer izdajajo svoj tednik »Hrvatske novine« v znamenju gesla »Sloga je moč«, tedensko izhaja tudi verski tednik »Crikveni glasnik«, hrvaška inteligenca, predvsem študenti, izdajajo revijo »Novi glas«, letno pa izide tudi koledar, podoben našim Mohorjevim koledarjem. Vendar je bilo vse to za učinkovito in izrazito kulturno življenje te narodne skupine morda premalo. Nekateri gradišćanski izobraženci so pred kratkim namreč sklenili, da bodo izdajali pravo kulturno hrvaško revijo, a v hrvaškem gradišćanskem tradicionalnem jeziku, ki je neke vrste zgodovinsko ohranjeno staro narečje, oziroma sklop narečij.

V prvi številki kulturne revije »Pókus«, ki je že izšla, piše Angelika Semeliker-Kornfeld o »usodi kmečke terminologije«, kar je za agrarno gradišćansko hrvaško stanje posebno važno in pomembno. O zgodovini gradišćanskih Hrvatov se je v isti številki razpisal Felix Tobler. Gre za članek o zanimivem projektu, ki trenutno nastaja v okviru sporazuma med Avstrijo in SR Hrvaško in bo izšel v uredništvu »Instituta za hrvatsko zgodovino« v Zagrebu in »Deželnega gradišćanskega arhiva« v Ei-

senstadtu. V delu bo prvič obširno prikazan polek naseljevanja Hrvatov v sedanjo novo domovino in njihov nadaljnji gospodarski, verski, kulturni in politični razvoj. V istem »Pókusu« razpravlja Gerhard Newekowsky o izvoru gradišćanskih Hrvatov med rekami Kolpo, Savo in Uno, kar izhaja iz današnjih narečij, kot jih govore na Gradišćanskem, in iz njihovega razvoja. Zanimiv je tudi članek Ane Soretić o takoimenovanem »mrtvem jeziku«, v katerem se avtorica zavzema za narodno spravo in resnično toleranco v Avstriji, kateri mora biti v tem smislu v zgled predvsem večnarodna Švica, kot pripominja. Za slaviste, a tudi druge kulturno zainteresirane, bo gotovo zanimiv tudi esej Elisabeth Heresch o hrvaško-ruskim literarnim stikih v 19. stoletju, ki je napisan v nemščini. S kulturno in umetniško problematiko se med drugim ukvarja članek Branka Kornfelinda »Iščemo srečo«, misli o gradišćanskem slikarju Rudolfu Klaudusu, ki jih je napisal Franz Probst in literarni prispevek »Azijski gong«, ki ga je v gradišćanski hrvaščini sestavil Ewald Höld. V reviji je še nekaj zanimivih prispevkov, med drugim tudi razpis literarnega natečaja, in natis nekaterih slik, ki jih je narisal gradišćanski slikar Rudolf Klaudus.

Revijo urejuje mladi gradišćanski hrvaški kulturnik Peter Tyran, ki je drugače študent anglistike in slavistike na dunajski univerzi. Morda bo koga motil poseben gradišćanski hrvaški jezik, v katerem je revija napisana in ki se loči od knjižne hrvaščine. Vendar gradišćanski Hrvatje vztrajajo pri svoji varianti hrvaškega jezika, ki ga, kot pravijo, edino razumejo in je njihov zgodovinski jezik v novi domovini. V tem jeziku žele imeti tudi svojo radijsko oddajo v Avstrijskem radiu, za katero se sedaj bore in ki postaja, kot dokazujejo zadnji dogodki, v letu 1979 resnica. Pred izidom je že nova številka revije »Pókus«.

LEV DETELA

—o—

LEPE PUBLIKACIJE OB POIMENOVANJH ŠOL

Ob prazničnih poimenovanjih šol v Nabrežini, v Šempolaju in na Opčinah — to so bili pravi pomladni prazniki na Tržaškem — so izdali pripravljali odbori lepe in kar obsežne publikacije z obilnimi ilustracijami, največ dokumentarnimi fotografijami iz zgodovine tamkajšnjih šol, pa tudi s pestro vsebino, spomini vaščanov, učiteljev itd. Publikacije so tudi lepo opremljene in delajo čast pripravljalnemu odboru. V eni prihodnjih števil bo mo obširneje spregovorili o njih.

25-letnica Galeba

Velika množica otrok v pisanih majčkah mladinske revije GALEB je preteklo soboto napolnila Kulturni dom v Trstu ob slovesni prireditvi 25-letnice rednega izhajanja revije. Med prisrčno prireditvijo, na kateri so nastopili otroški zbor Glasbene matice, trio kljunastih flavt ter Mladinsko gledališče iz Ljubljane z Bevkovo »Pastirci pri kresu in plesu« je spregovoril glavni urednik mladinske revije Lojze Abram. V svojem nagovoru je spomnil, da je mladinska revija pričela izhajati oktobra pred petindvajsetimi leti na pobudo Mare Samsa. Njena zamisel je padla na rodovitna tla in revija se je v petindvajsetih letih razširila po Tržaškem, Goriškem, Beneški Sloveniji in Kanalski dolini kot nenadomestljiv pripomoček za rast najmlajših. Galeb posveča glavno skrb vzgajanju mladih ljudi v razgledane pripadnike človeške družbe in predvsem v zavedne Slovence. Ko spremlja šolarje ob prvih

korakih v svet pisane besede in izostruje kritični in estetski čut, s tem izpolnjuje še pomembno poslanstvo spodbude pri zanimanju za slovenske revije, knjige in časopise. Lojze Abram se je v svojem govoru spomnil še vseh številnih sodelavcev ter podčrtal še zlasti vlogo predhodnikov pri urejanju revije in sicer Mare Samsa in Milana Jereba. Ob sklepu je na stotine otrok preplavilo oder in pod vodstvom Vere Poljšakove zapelo pesem »Lepo je v naši domovini biti mlad«. Založništvo tržaškega tiska je nato priredilo otrokom, staršem in gostom sprejem v mali dvorani Kulturnega doma.

—o—

Jože Javoršek piše baje že novo knjigo o svojih bivših »prijateljih« in če bi se mu res zgodilo, kar mu ti želijo, bi gotovo končal za dalje časa v bolnišnici. So pa tudi taki, ki se veselijo novega zanimivega branja, čeprav Javoršek sam trdi, da gre za leposlovje in ne za »čisto« zgodovino.

PROSTOR MLADIH

Sedma številka »Jambora«

Izšla je nova, sedma številka skavtskega mesečnika »Jambora«, ki se začne s poročilom o jurjevanju 29. aprila. Napisale so ga skavtinje in seveda v humorističnem tonu. Jurjevanje se je odvijalo, kot vzemo iz članka, v Trebčah.

V rubriki »Opazujmo« je objavljen članek Homerskega orla »Kaj je arheologija«. Članek je resnično zanimiv in poučen, saj je iz njega razvidno, da je mladi avtor dobro preučil sodobno metodo in tehniko arheološkega izkopavanja, kjer ne gre več samo za najdbo kakega dragocenega ali zanimivega predmeta, ampak za čimveč komaj opaznih podatkov, kako so živeli nekdanji ljudje in kakšna je bila njihova kultura«. Sledi več člankov o jurjevanju, tako govor skavtske voditeljice Vere Lozej in še eno poročilo, katero pa so napisali skavtinje »slavčki« iz Mačkolj. Urednik pojasnjuje v posebnem članku, zakaj je številka izšla v zamudo. Najboljši članek v tej številki, važen tudi za zgodovino skavtskega gibanja na Primorskem in v Sloveniji sploh, pa je tisti, ki ima naslov »Dva odmeva« in ga je napisal Krotki bivol. Kar pretrese nas njegov prikaz, kako neobčutljiv za posebno in težko problematiko nekdanje predvojne slovenske mladine na Primorskem je bil neki tedanji voditelj skavtske organizacije v Sloveniji.

Tomaž Banovec nadaljuje z rubriko »Topografski priročnik«, kjer prikazuje, kako se s preprostimi sredstvi delajo topografski priročniki na terenu. Poučen in zanimiv je tudi članek »Kako je s tvojim vidom?«, ki ga je napisal VIKJ. V rubriki »Jaz berem, ti bereš, on ...« je objavljen daljši članek o pesniku-generalu Rudolfu Maistru. Članek ni podpisan, kar je škoda, ker zelo dobro prikazuje Maistra ne le kot pesnika, ampak tudi kot vojaka in stratega, ki je rešil Sloveniji Maribor in verjetno vso Štajersko. Dokazal je, da se politika in tudi vojna dela predvsem z glavo. Če bi bili znali uporabljati glavo, t. j. pamet tudi drugi tedanji slovenski politiki in tisti, ki so bili odgovorni za zaščito slovenskih mej, bi ne bilo ostalo leta 1918 oziroma 1919 toliko slovenskega ozemlja zunaj mej politične Slovenije in slovensko narodno ozemlje bi danes ne bilo okrnjeno oziroma skrčeno za več tisoč kvadratnih kilometrov. Objavljena je tudi Maistrova pesem »Rožmarin« z notami Emila Adamiča.

Manuela je prijetno opisala izlet, na katerem so prišle skavtinje iz Mačkolj namesto v Glinščico v

jamo v Krogljah, kjer pa so si pekle na ognju klobase in se imele kar prijetno, medtem ko je zunaj deževalo. Številko zaključuje nekaj poučno zabavnih člankov in humoristična rubrika. Mogoče bi bilo dobro, če bi uredništvo objavilo v kateri od prihodnjih števil ali morda tudi v vsaki vsaj kak kratek članek o tem, kako je treba gojiti in govoriti lepo slovenščino, glede na to, da se zlasti skavtinje same norčujejo v člankih iz popačene slovenščine, ki jo govorijo nekatere. Pohvaliti pa je treba vse, ki pišejo v »Jambora«, da pišejo dober jezik.

—o—

Grčija je prehitela mnoge druge evropske države na težki poti do članstva v Evropski skupnosti. V ponedeljek je slovesno podpisala izjavo o pristopu, v navzočnosti mnogih državnih predstavnikov teh držav. S tem je zelo utrdila tudi svoj ugled in politični vpliv v Evropi. Tudi v sporu s Turčijo ji je vrnilo to določeno diplomatsko premoč. Zdaj prideta na vrsto Španija in Portugalska.

POMEMBNA IZBIRA...

■ nadaljevanje s 1. strani

je obenem tudi razumljivo, da je odločitev SSK bila vedno predmet napadov z vseh strani. Ko se je pred leti slovensko politično vodstvo na Goriškem odločalo za podporo Krščanski demokraciji, je bilo slišati, da so to reakcionarne in konservativne pozicije; ko je SSK nastopala sama tudi na vsedravnih volitvah, je bilo rečeno, da se utopistično preštevam; današnja odločitev baje tudi ni pravilna, vendar mislimo, da je ta usmeritev daljnosežna in tudi zgodovinsko opravičljiva, saj prej ali slej bomo tudi v evropskih deželah govorili o globljem zblizjevanju in skupnem udejstvovanju manjšin, kajti ta ideja si bo utrla pot v bodoči Evropi.

Zato ne razumemo, zakaj se vsi zaganjajo v to manjšinsko listo; to si lahko razlagamo samo s pomanjkanjem argumentov, in zato se tudi nasprotniki te koalicije izkazujejo v osebnih napadih na kandidate manjšinske liste. To pa se nam zdi prelahko opravičilo. Mi smo svo-

JEREMIADA TRŽAŠKEGA »DELA«

(Nadaljevanje s 3. strani)

ski zbornici, ki je politično mnogo bolj važna kot senat.

Takšno številnejše zastopstvo si je postavila za cilj Slovenska skupnost, ko je sklenila zaveznitvo s Furlanskim gibanjem. Če bodo slovenski volivci to priložnost pametno izkoristili in ne razpršili svojih glasov, bo omejen cilj dosežen.

Končno moramo vedeti, da tako v tržaškem kot v goriškem volilnem okrožju za poslansko zbornico, slovenski kandidati nimajo nobene konkretne možnosti biti izvoljeni, ker je partija nedvoumno določila za nosilce list v omejenih okrožjih dosedanje italijanske parlamentarce, kar pomeni, da morajo biti oni izvoljeni.

To je še en razlog več, da slovenski volivci podprejo kandidate Slovenske skupnosti na listi Furlanskega gibanja, ker od vseh slovenskih kandidatov na listah katere koli stranke, imajo naši kandidati največjo možnost biti posredno ali neposredno izvoljeni v parlament.

To so dejstva, vse ostalo so lepe besede za lovljenje glasov nepoučenih volivcev.

boden in demokratičen list, vsaj tako smatramo, zato bi se lahko z vso mirnostjo spustili v več ali manj previdno akcijo osebnega napadanja na kandidate vseh mogočih strank, saj bi imeli na Goriškem kar polne roke dela, ker vsak dan lahko opažamo določena zadržanja, ki so skrajno zgovorna in bi jih lahko mirno dokumentirali. Menimo, da je vsakemu državljanu dana možnost, da svobodno izbira, in zaradi tega si ne bomo pustili vzeti pravice, da povemo svoje mnenje. Ni dovolj, da izjavljamo, kako je nujno potrebna prisotnost slovenske stranke v Italiji; treba ji je tudi dati glas, ne pa ga dati italijanskim strankam in slovensko volilno moč razpršiti. To pa pomeni predstavnikom edine slovenske stranke v Italiji odvzeti važno zgodovinsko priložnost; ob teh volitvah je dana možnost, da skupna manjšinska lista izbere svojega predstavnika v rimski parlament. To pa ne gre v račune nekaterim goriškim političnim krogom. Res je, kot rečeno, da Slovenska skupnost ne nastopa s svojim znakom, vendar to ne sme vplivati na slovenskega volivca, da bi svoj glas ne oddal slovenskim kandidatom na listi Furlanskega gibanja: kandidata sta Marija Ferletič in Gradimir Gradnik.

Uveljavitev predstavnikov SSK je odvisna od števila preferenc, ki jih bodo dali slovenski volivci. Isto bi lahko rekli tudi o evropskih volitvah, za katere bo manjšinska lista z znakom vzpenjajočega se leva prisotna na celotnem državnem ozemlju in na njej bo kot glavni kandidat nastopal deželni tajnik SSK Drago Štoka. Tudi za 10. junij zato pozivamo slovenske volivce, da prispevajo k slovenski uveljavitvi v tej koaliciji. Zavedati se moramo velike odgovornosti, ki jo imamo kot državljanji slovenske narodnosti.

—o—

Društvo naravoslovcev in tehnikov vabi vse člane in prijatelje na predavanje prof. Ninka Černica

O Einsteinovi relativnostni teoriji

Predavanje bo v petek, 1. junija, ob 20. uri v prostorih Slovenske prosvete v Trstu, ul. Donizetti 3.

SKAVTSKE VESTI

Po jurjevanju srednje veje tržaških skavtov in skavtinj ter starejših članov, o čemer smo poročali, so imeli tudi najmlajši — volčiči in veverice — svoj praznik. 20. maja so se zbrali pri Trebčah, kjer so imeli srečanje z igrami in zabavnimi točkami, dopoldne pa jim je maševal g. Tone Bedenčič. Takrat so se zvrstile tudi obljube novih volčičev in veveric. 18 volčičev in 10 veveric sta sprejela v skavtsko bratstvo skavtski starešina prof. Ivan Theuerschuh in načelnica tržaških skavtinj Ivica Švab. Priložnostni govor nad sto prisotnim mladim članom je imel Marijan Kravos.

Tako je zdaj glavna pozornost tržaških skavtov in skavtinj obrnjena na bližnji 2. slovenski zamejski jamboree, ki bo od 25. julija do 5. avgusta pri Logu pod Mangartom. Na tem skupnem taboru tržaških, goriških in koroških skavtov in skavtinj bodo na skavtski način proslavili tri pomembne obletnice: 20-letnico ustanovitve Slovenskih tržaških skav-

tinj, 15-letnico ustanovitve Slovenskih goriških skavtov in 20-letnico ustanovitve Slovenskih koroških skavtov. Tržaški skavti in skavtinje bodo v dolini Koritnice od 23. julija do 7. avgusta, uradni spored jamboreeja pa bo, kot rečeno, bolj omejen. Za Tržačane bodo postavili dva mešana podtabora in pa podtabor volčičev in veveric.

Na temo bližnjega jamboreeja bo uglasena tudi zadnja, osma številka mesečnika Jambora, ki je v pripravi. Šesta številka, ki je bila posvečena 20-letnici tržaških skavtinj, je pritegnila pozornost tako članov kot javnosti, tako da je bilo mogoče prebrati več pohvalnih poročil v tisku. Majska številka pa med drugim informira, da je skavtska organizacija poslala na potresno področje v Črno goro rulotko za kako prizadeto družino. Gre za prikolico, ki so jo skavti in skavtinje s pomočjo darovalcev priskrbeli za Benečijo. Tam je ta skromna, a konkretna pomoč opravila svojo vlogo.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župancič OOOOOOOO 52 OOOO

»Kaj?« je zavpil Edevart.

Dà, večkrat je rekel, in zdaj o božiču mu je dala besedo.

Ali je začutil senco ljubosumnosti? Ali je bilo v njegovi otroški zaljubljenosti še kaj življenja? »Teodor, ki ima kilo!« je rekel.

»Da, to sem slišala,« je odgovorila. »Ne vem, kaj je to.«

Tudi on ni vedel tako natanko, a bilo je nekaj hudega.

»Nič ne pomaga,« je rekla Ragna potrpežljivo. »Nikogar nimam, ki bi se mogla k njemu zateči.«

Pa srečno pot! bi bil rekel Avgust in bi bil zopet pripravljen za nov doživljaj, Edevart je rekel: »Kaj takega pa še nikoli ne!«

»Kako to?« je vprašala Ragna.

Edevart je naglo vstal, kot da hoče oditi, in je odgovoril: »Ne, meni je vse eno! Stori, kar te je volja!«

»Saj vendar ne morem živeti sama v koči,« je rekla pobito.

»Res, tak se rajša zavržeš?«

Ragna ni vedela, kaj bi rekla na to. To je bil vendar lep začetek, da ima po babici hišo, in za hrano bo že zaslužil Teodor, kakor vsi drugi. Grd ni, to se ne more reči.

»Tako!« se je raztogotil Edevart. »No, če je taka, da ga imaš rada, si ga kar vzemi, njega in njegovo kilo! Meni to nič mar!« — Seveda je bil ljubosumen, pa niti toliko ni bil krepak, da bi bil to skril. Ko se je tega zavedel, se je poskusil smejati in se kazati vzvišenega, pa se mu ni posrečilo, usta so se mu spačila v režanje, notri v njem je vzkripelo. Kaj takega, Teodor — da, ta je zanj dosti dober! In nenadoma jo je hotel raniti in kaznovati, in vprašal jo je o otroku — o njenem otroku, ki ga je ujela v grmovju, ali se ne spominja več? Dobro! Pa je le res, da ga je babica zadušila?

Jecljala je blede kakor mrlič: »Kaj praviš?«

»Da ga je tvoja babica zadušila.«

»Ne, ne, ne, to ni — o tem nič ne vem.«

»Tak si pa edina, ki tega ne ve,« je rekel.

Sedela je sklonjena in ga poslušala, on je žužnjaj dalje prav tako pikro in beda-sto, bil je od nekdanj vzkipljiv dečko in nagel v dobrem in zlem. Preden je odšel, je še zasikal: »Tega ne veš? Na vse zadnje si še ležala in gledala. To bi ti že prisodil.«

Seveda se je pozneje peklil zaradi svojega vedenja. Kaj pa ima z njo? Vse je izviralo iz tega, da se mu ni niti malo vsiljevala, motil se je, nikdar se ni ozrla za njim, ne, ni se brigaal zanj, to ji je ostalo še iz šolskih let, da ji ni bilo nič do njega, on je bil tako trd za učenje in nihče ga ni štel.

Nekaj dni pozneje, prav ko se je hotel vkrcati za Lofote, jo je zopet videl. Vsa posadka je bila zbrana doli pri čolnih, Joakim, Teodor, Ezra in en starec, nosili so na ladjo svoje zaboje z brašnom in se ukvarjali z različnimi rečmi kar pride Ragna.

Ni bila videti več tako strta, bila je živahna in dobre volje, Ragnica je bila kar dobre volje in se je v šali norčevala iz Edevarta zaradi njegovega moštva: »Skoraj sami zelenci,« je rekla, »komaj en edini odrasel mož na vsej ladji!« Ta odrasli mož po

vsej priliki ni bil nobeden drug nego Teodor, njen ženin zakaj starega Martina je sključila starost, da je bil zopet majhen.

Sicer so se njeni šali vsi smejali in nobeden je ni vzel za zlo, Ragna pa ni nehala, temveč je postala proti Edevartu zlobna: Ali se še spominja, letos poleti, ko je bil brodar in mu je ona kuhala kosilo? Bil je tak velikaš, da je moral piti vodo iz kozarca —

Edevart bi bil mogel na to marsikaj odgovoriti, vendar je molčal. Sploh je bilo to od Ragne nekoliko nehvaležno, zasmehovati Edevarta zaradi letošnjega poletja, takrat ji je lepo pomagal proti njenemu brodarju. In naglo, kakor da se je tudi Ragna tega zavedala, je dvignila roke pred obraz, se obrnila in šla. Hrbet ji je bil sklonjen, jokala se je.

Slučaj, ki je dober, se smatra za božjo previdnost, slučaj pa, ki je slab, je usoda.

Tu na Lofotih je bila Edevartova usoda, da je zdrknil do navadnega mornarja na osmaku, on, ki je bil lansko zimo za brodarja na jahti 'Hermini' in je mogel gostiti svoje znance od doma z žganjem in presta-

ZA EVROPSKI PARLAMENT 10. JUNIJA 1979 VOLIMO TAKO:

1

11

Preferenčni glas bomo dali nosilcu liste dr. Brunu Salvadoriju (št. 1) in deželnemu svetovalcu SSK Dragu Štoki (št. 11).

mi. To ni bil nenazaten padec, niti v njegovih niti drugih očeh. Lani je vzbudil občudovanje in slavo, letos ni bilo niti sledu o tem, možem niso bile njegove besede slovesnejše od njihovih lastnih. Stari mož v posadki, Martin, je imel dolgo izkušnost in je mogel govoriti o ribjem lovu in o cenah in o vremenu, o katerem je treba ostati doma in o katerem smeš na morje, Teodor pa bi bilo boljše, da je molčal, čeprav je največ govoril. On ni bil nič.

O praznikih in kadar niso lovili, so sedeli v kolibi in se menili o najrazličnejših rečeh, in poveljnik ladje ni imel nič več besede kot kateri si bodi od moštva. Starec je bil miren in moder, neveden kakor žival, a ne brez razuma, mimo tega je bil pobožen. Joakim, pravi dehor za knjige, je šel večkrat v naselbino in prinesel s seboj kakšno pesem ali novine, s katerimi je zabaval svoje tovariše. Edevart bi bil mogel pripovedovati o Bergenu in Trondhjemu, ali tam je bil z njim tudi Teodor, in videti je bilo, da je doživel mnogo važnejše reči.

»Da, vi jadrate in jadrate in vidite vse ljudi in veličino sveta,« je rekel stari Mar-

tinus, »jaz pa ne vem, jaz sem tako neučen in droban —«

Da, kaj meni s tem?

»Ne,« je govoril, »nič posebnega. Samo tako čudno je, kako se vsi rujete z življenjem in ga delate raznovrstnega. Bog nas je stvaril vsakega na svojem mestu, in tukaj smo, vi pa jadrate stran. Živel sem vse svoje življenje v zalivu, kakor je živel tam moj oče in je živel moj ded in pred njim spet njegov oče. Vsi smo dočakali stara leta in zdaj bo tega nekako tristo let, kar gledamo isto nebo in isto zemljo. Hiša za hišo se nam je porušila, pa smo si postavili novo, da smo mogli v nji bivati. Božja previdnost je bila z nami. Nismo jadrali okoli sveta, temveč živeli v zalivu, in po zimi smo hodili na ribe in smo živeli tako dobro, kakor smo mogli, leto za letom. To je bilo za nas dosti dobro. Nimamo se za kaj Bogu pritoževati, ohranil nas je pri življenju in nas ni zapustil.«

Da, vse to je bilo lepo, a mladinom je bilo prazno besedičenje, in Teodor je zažvižgal.

»Zdaj slišiš,« je rekel Joakim bratu, »ne smeš odjadrtati!«

»Govoril je prav tako meni,« je rekel Teodor in se rinil v ospredje.

»Kakor postavi mtale Edevart,« je nadaljeval starec nemoteno, »on se je vozil po morjih in je videl mesta in dele sveta. In lansko leto je bil prav tukajle z veliko jahto in je bil na nji za brodarja in gospoda. In taka slava je bila okrog njega, in Karolus, ki so ga izvolili za župana vsej srenji doma, ni bil nič proti temu. Ali to je tako, da hoče človek više leteti, kakor ga peroti neso. In potlej pade.«

Edevart: »Ali se pravi to pasti, če greš spet na ribe?«

Starec: »Ah ne, ti utegneš imeti prav. Samo kaj je bilo to vse skupaj zate? Odjadral si in si postal velik mož in si se vrnil, pa nisi bil nič več od nas drugih. Božje previdnosti nisi imel nad sabo.«

Edevart: »Bog ne zadene, božja previdnost ni mogla biti povsod, saj je morala držati roko nad teboj.«

»Hahaha!« se je smejalo vse v koči.

»Dà, dà,« je rekel starec strpno, »pa naj bo tako! Ali ko si se vrnil domov, ti zaliv ni bil več dosti dober, rekel si, da tam ni prestati. Kaj je bilo tam tolikanj boljše, odkoder si prišel? Zakaj pa nisi tam ostal? Jaz ne vem. Avgust je tudi eden izmed vas, ki jadra in jadra in ni odkoder, kadar pa umre, ga najbrže polože v tujo zemljo. Čemu je pa jadral? Lahko bi bil doma ostal. Bil je mil in priden fant, ko je rasel, lahko bi bil dober mož v čolnu —«

»Ne, ne,« mu je segel Edevart v besedo, »Avkusta je bilo v čolnu grozno strah.«

»Kaj pa to govoriš,« je vzkliknil Teodor. »Jaz sem jadral z Avgustom in ga nisem nikdar videl, da bi se bil bal.«

»Jezik za zobe, ti strašilo!« je zarenčal Edevart. »Vem kaj govorim!«

Prevrгло se je v prepir, in bili so lepo surovi drug z drugim, dokler je trpelo, a minilo je, ko so sedeli okoli skupne sklede in po vrsti pomakali vanjo vsak svoj kruh. O, ljudožercev ni bilo med njimi, siromašni so bili vsi, ali tega so bili vajeni vse od rojstva, malo uspeha, dober dnevni lov jih je razveselil in razčlilil, kakor da jih je našla sreča. Več ni bilo treba.

(dalje)